

УДК 330.341.1:338.24

Т. М. Стукан,
аспірант, ДВНЗ "Херсонський державний аграрний університет"
ORCID ID: 0000-0002-8682-1832

DOI: 10.32702/2306-6792.2019.24.118

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

T. Stukan,
postgraduate student, Kherson State Agrarian University, Kherson, Ukraine

INNOVATIVE ACTIVITY AS A FACTOR FOR ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY

У період постійних змін у веденні виробничо-господарської діяльності, підвищеного рівня конкуренції, інтенсивного розвитку цифрових технологій та постійних непередбачуваних трансформацій в середовищі функціонування спонукає кожне підприємство до посилення економічної безпеки. Це в теперішніх умовах можливо насамперед через впровадження інноваційної компоненти як основного пріоритету для ефективного управління суб'єктом господарювання, яке направлене на сталий розвиток з отриманням позитивного ефекту. Статтю присвячено дослідженню та обґрунтуванню сутності понять "інноваційна діяльність", "економічна безпека підприємств" та їх безпосередньому взаємозв'язку, проаналізовано інноваційну активність суб'єктів господарювання за регіональною ознакою. Виокремлені основні складові формування економічної безпеки та доведена важливість застосування саме інноваційної компоненти для ефективного розвитку підприємства. Визначено прямий взаємозв'язок між інноваційним розвитком суб'єктів господарювання та їх економічною безпекою. Першочерговим завданням для підприємства є стабільний та поетапний розвиток інноваційної діяльності на всіх рівнях, у межах всіх структурних підрозділах. Такий шлях сприятиме результативному економічному зростанню та створюватиме необхідні передумови для сталого розвитку на конкурентному ринку. Впровадження інновацій та подолання викликів, які стоять перед підприємством у процесі їх освоєння призведе до покращення матеріально-технічної бази, диверсифікації продукції, задоволення потреб споживачів, завоювання нових ринків, збільшення прибутковості та матеріального забезпечення працівників, формування технологічної незалежності, що у підсумку призводить до підвищення рентабельності та привабливості організації для інвесторів, які готові до фінансування саме цього бізнесу. Отже, дуже важливо на сьогодні створити такі умови, які зможуть забезпечити стабільний розвиток інноваційної діяльності на підприємстві, тому як це є одним з основних факторів щодо формування його економічної безпеки.

Today, in the period of risky production and economic activity, increased level of competition, intensive development of digital technologies and constant unpredictable changes in the operating environment, the company is facing the issue of increasing economic security. In the present circumstances, this is possible, first of all, through the introduction of an innovative component as a key priority for the effective management of a business entity that aims at sustainable development with a positive impact. Therefore, the article is devoted to the research and substantiation of the essence of the concepts of "innovation activity", "economic security of enterprises" and their direct relationship. The analysis of innovative activity of economic entities on a regional basis is carried out. The basic components of the formation of economic security are highlighted and the importance of using the innovative component for effective development of the enterprise is proved. The direct relationship between the innovative development of economic entities and their economic security is identified. Therefore, the priority for the enterprise is the stable and gradual development of innovative activity at all levels, within all structural divisions. Such a path will promote productive economic growth and create the necessary preconditions for a sustainable position in a competitive market. Introduction of innovation and overcoming the challenges facing the enterprise in the process of their development leads to improvement of material and technical base, diversification of products, satisfaction of consumer needs, conquering new markets, increase of profitability and material support of employees, formation of technological independence, which ultimately leads to

increase profitability and attractiveness of the organization for investors who are ready to finance this business. Therefore, it is very important to create conditions today that will ensure the sustainable development of innovation activity in the enterprise, as it is one of the main factors in shaping its economic security and a means of further activity of the entity.

Ключові слова: підприємство, економічна безпека, зовнішні фактори, інноваційна діяльність, інноваційний розвиток, ризики.

Key words: enterprise, economic security, external factors, innovative activity, innovative development, risks.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах стохастичних змін, нестабільності, постійних трансформаційних перетворень виникає потреба у зміцненні економічної безпеки підприємства. Ефективним інструментом для цього є розвиток інноваційної діяльності, що реалізується через впровадження інновацій у процеси, техніку, технології. Нововведення сьогодні — це фактор, який сприяє створенню додаткових конкурентних переваг, допомагає розширити нішу в сегментах цільового ринку та є важливим засобом підвищення ефективності виробничо-комерційного функціонування підприємства. Тож динамічне зовнішнє середовище спонукає до використання кількісних та якісних властивостей в системі управління інноваційною діяльністю, що призведе до забезпечення розвитку підприємства в умовах важкопрогнозованих внутрішніх факторів. Відмова від екстенсивного типу розвитку та зосередження на якісних трансформаціях виробничо-господарського процесу через впровадження нововведень як основного фактору, що формує економічну безпеку підприємства дозволяє нівелювати та скоротити ринкові ризики. У контексті цього і постає необхідність розкриття сутності, стану та проблем інноваційної діяльності суб'єктів господарювання завдяки якій відбувається забезпечення його економічної безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання інноваційної діяльності підприємства з позиції чинника забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання є сферою наукового інтересу таких вітчизняних дослідників: Барановський О., Бланк І., Геєць В., Захаров О., Камлик М., Кизим М., Клебанова Т., Пригунов П., Сідак В. Серед зарубіжних вчених сутність даного питання розкрито: Ансоффом І., Друкером П., Зиновим В., Мединським В., Портером М., Сантовим В., Шумпетером Й.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є розкриття сутності та визначення значущості інноваційної діяльності як основного фактору забезпечення економічної безпеки підприємства.

ВИКЛАДЕННЯ ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

Сучасний розвиток ринкових відносин та посилення конкуренції вимагає від підприємств усіх форм та видів розвивати, покращувати інноваційну діяльність через використання нової техніки, впровадження сучасних технологій, створення принципово сучасної продукції для здійснення успішного фінансово-господарського процесу в організації та забезпеченні її економічної безпеки. Інноваційна діяльність є основним фактором забезпечення конкурентоспроможності підприємства, зростання його економічної ефективності та посилення економічної безпеки. Тому активізація інноваційних процесів набуває як ніколи актуального значення для підприємств, тому як це сприяє їх захищеності, забезпеченню конкурентних переваг товарів та послуг та дає можливість вивести свою продукцію на зовнішні ринки збуту.

Оцінка сучасного стану функціонування підприємств характеризується необхідністю постійного удосконалення механізму їх конкурентоспроможного розвитку, розробкою та впровадженням низки функціональних стратегій, що дозволяють якісно реагувати на подолання наслідків глобалізаційних та інтеграційних процесів, зокрема, зміцнення національного продукту на світовому ринку та зростання його конкурентного статусу. З огляду на вищезазначене, саме економічна безпека підприємства дозволяє йому зміцнювати стійкість внутрішнього середовища. В результаті доцільним є використання нового підходу до впровадження якісних змін щодо процесу виробництва, техніки, технології, форм організації та уп-

равління через застосування інноваційної складової, через впровадження досягнень науково-технічного прогресу, що дало б змогу забезпечити конкурентні переваги вітчизняних підприємств та зміцнити їх економічну безпеку.

Сутність поняття економічна безпека у вітчизняній економіці почали активно використовувати в 90-ті роки ХХ ст. Це було зумовлене тим, що все більше почали проявлятися кризові явища в економіці та під час формування ринкових відносин суб'єктами господарювання. За своєю суттю економічна безпека підприємства це сукупність дій, засобів та факторів, які сприяють запобіганню та протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам під негативний вплив яких потрапив суб'єкт господарювання. Це стан захищеності організації від нечесних проявів конкурентної боротьби, прийнятих некомпетентних рішень, недосконалих законів, а також здатність протистояти загрози з метою досягнення визначених цілей. Тож економічна безпека розглядається як стан системи, завдяки якому забезпечується стійкість підприємства в несприятливих умовах, які зумовлені зовнішнім та внутрішнім середовищем функціонування, а також це здатність швидко усунути загрози чи пристосуватися до існуючих обставин, які негативно не позначаються на його діяльності [9].

Економічна безпека важлива для підприємства, адже вона формує такий стан, який забезпечує захищеність суб'єкта господарювання від нечесної конкуренції, прийнятих некомпетентних рішень, недосконалих законів, створює умови для протистояння загрозам та призводить до реалізації головної мети діяльності. Вона гарантує максимально стабільне та ефективне функціонування сьогодні, створює перспективи для розвитку у майбутньому з використанням наявного потенціалу та призводить до найбільш результативного використання наявних ресурсів [8].

Формування економічної безпеки як необхідної умови забезпечення функціонування підприємства відбувається за рахунок її складових. До загально визнаних відносять — виробничу, фінансову, інвестиційну, правову, силову, кадрову, інформаційну, але розвиток макроекономічних процесів в сьогоднішній ситуації ведення бізнесу вимагає виділення ще додаткових складових економічної безпеки, які є не менш важливими ніж перераховані вище, а навпаки в деяких випадках є ключовими та базовими при її формуванні, до них відносяться — зовнішньоекономічна, комунікаційна та інноваційна. Кожна з перерахованих складових

характеризується власним змістом, набором функціональних критеріїв і способами забезпечення, тому за умови правильного їх використання та впровадження відбувається формування економічної безпеки підприємства.

Під кадровою та інтелектуальною складовими прийнято розуміти збереження та розвиток інтелектуального потенціалу, ефективне управління персоналом. Техніко-технологічна — забезпечує застосування на підприємстві технологій, які відповідають сучасним тенденціям у сегменті функціонування, які націлені на оптимізацію витрат ресурсів. Політико-правова складова формує нормативну та законодавчу платформу для підприємства з метою забезпечення діяльності суб'єкта господарювання в межах правового поля. Інформаційна — здійснює інформаційно-аналітичний аналіз функціонування підприємства щодо тих зовнішніх та внутрішніх умов в які воно потрапляє в залежності від виробничо-господарської ситуації. Екологічна складова передбачає дотримання всіх екологічних норм, мінімізація впливу на довкілля від тій діяльності, яку здійснює суб'єкт господарювання. Під силовою — розуміють забезпечення фізичної безпеки працівників підприємства (передовсім керівництва) і збереження його майна.

Серед ключових складових економічної безпеки підприємства вважаємо інноваційну компоненту провідною. Інноваційна діяльність суб'єктів господарювання є складним процесом з трансформування наукових ідей в розробки, а потім з перетворення їх в повноцінні об'єкти економічних відносин для отримання запланованих вигод. Такий процес, який спрямований на використання результатів науково-технічного прогресу та проведення досліджень у сфері функціонування суб'єкта господарювання з метою виготовлення і реалізації конкурентоспроможної продукції, товарів та послуг, також це формування гнучких механізмів координації й регулювання щодо всіх процесів через сучасні методи та механізми управління. Водночас важливим є створення інноваційних розробок, впровадження їх у практичну площину, використання та реалізація через новостворений інноваційний продукт. Тобто інноваційна діяльність підприємства — це не тільки використання чужого досвіду в плані запровадження нововведень, а це також створення власних практичних механізмів щодо покращення того чи іншого виробничого процесу задля отримання додаткових переваг з позиції середовища функціонування.

Рис. 1. Взаємозв'язок економічної безпеки та інноваційного розвитку підприємств

Прямий взаємозв'язок між інноваційним розвитком підприємств та їх економічною безпекою відображений на рисунку 1.

Рисунок 1 відображає взаємовплив та взаємозв'язок економічної безпеки з інноваційним розвитком підприємства адже завдяки всім елементам економічного механізму підприємства відбувається її забезпечення. Впроваджуючи нововведення в господарську діяльність підприємство ефективно управляє бізнесом, посилює соціально-економічну складову розвитку та нівелює ризики у виробництві, сприяє інвестиційній привабливості, спонукає до завоювання нових сегментів ринку, підвищує рівень довгострокової конкурентоспроможності на майбутнє, що призводить до забезпечення економічно безпеки та продуктивної діяльності підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі.

Інноваційна діяльність є унікальною для кожного підприємства та не має чітких вимог та стандартів, вона може видозмінюватися в залежності від зміни факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. Вона дозволяє копіювати, адаптувати та використовувати окремі елементи вже працюючих стратегій іноземних та вітчизняних підприємств виходячи з існуючих ринкових детермінантів, запитів та потреб цільового сегменту, де функціонує суб'єкт господарювання. Інноваційна діяльність немає обмежень щодо сфери застосування, це може бути площина управління, виробництва, зберігання, розподіл, процес, продукт або виробничий фактор, тобто всі мікро- та макрорівні господарювання підпадають під інноваційний вплив. Інноваційна розробка, яка використовується підприємством дозволить йому утримати свою частку на ринку, а за дуже сприятливих чинниках і розширити її, зміцнити свої позиції на новому ринку або створити новий сегмент, на якому суб'єкт господарювання стане лідером та буде диктувати правила гри тим самим зміцнюючи свою економічну безпеку [1, с. 35—34].

Зміст інноваційної діяльності розкривається через виконання чотирьох позицій [6, с. 12]:

- 1) створення та розповсюдження нововведень у матеріально-технічному виробництві, що дозволяє зміцнювати матеріально-технічну базу підприємства, збільшувати його ринкову вартість та нарощувати потенціал;
- 2) здійснення інтеграції науково-технологічного виробництва;
- 3) забезпечення реалізації техніко-економічних потреб;
- 4) використання науково-технічної продукції та отримання позитивного результату.

Окрім цього, тісний зв'язок науки, технологій і виробництва забезпечує не лише швидку реакцію наукового сектору на забезпечення потреб та підвищення якості наукового продукту, а й своєчасну стрімку, проте передбачувану та планомірну переорієнтацію виробничих, господарських та технологічних процесів виробництва на новітні наукові розробки. Також важливим є формування стійкого попиту підприємств на якісний, конкурентоспроможний науковий продукт.

Вищезазначене дозволяє стверджувати, що реалізація змісту інноваційної діяльності та використання всіх її складових є ефективною умовою для суб'єктів господарювання, яка мінімізує ризики як зовнішнього так і внутрішнього середовища і за рахунок цього відбувається формування економічної безпеки, яка підсилює комерційний успіх. Це також сприяє сталому розвитку на основі оновлення всіх систем організації, що призводить до задоволення потреб цільового споживача та виконання умов, які диктує ринок, на якому відбувається безпосереднє функціонування суб'єкта господарювання.

У непередбачуваних і в деяких випадках екстремальних умовах розвитку головним фактором у забезпеченні економічної безпеки підприємства провідну роль відіграють інновації.

Таблиця 1. Інноваційна активність регіонів України

Область	Кількість підприємств		2016-2018 рр. у % до 2014-2016 рр.	У тому числі					
				інноваційно активних підприємств		2016-2018 рр. у % до 2014-2016 рр.	з них підприємства з технологічними інноваціями		2016-2018 рр. у % до 2014-2016 рр.
	Роки			Роки			Роки		
	2014-2016	2016-2018		2014-2016	2016-2018		2014-2016	2016-2018	
Україна	27726	29129	5,06	5095	8173	60,41	3278	2937	-10,40
Вінницька	811	840	3,58	123	203	65,04	79	66	-16,46
Дніпропетровська	2508	2677	6,74	476	776	63,03	337	270	-19,88
Житомирська	772	788	2,07	137	187	36,50	89	80	-10,11
Запорізька	1177	1225	4,08	206	352	70,87	138	125	-9,42
Київська	1469	1687	14,84	260	520	100,00	132	154	16,67
Львівська	1822	1867	2,47	336	544	61,90	207	187	-9,66
Одеська	1636	1576	-3,67	267	357	33,71	160	115	-28,13
Полтавська	854	921	7,85	157	217	38,22	110	94	-14,55
Харківська	2048	2226	8,69	479	670	39,87	382	382	0,00
Черкаська	686	714	4,08	81	155	91,36	68	70	2,94

Джерело: сформовано автором на основі даних [2].

Завдяки яким вдається досягти короткострокових та довгострокових конкурентних переваг. Тому нововведення повинні для суб'єкта господарювання мати не одноразовий прояв, а носити постійний, системний та відтворювальний характер [3; 4]. Під цим розуміється комплексне залучення інновацій у виробничо-господарський процес, що ґрунтується на якісних змінах, стимулюванні продуктивності, покращенні механізмів управління. Таке вдале відтворення та взаємопоєднання сприятиме зміцненню економічної безпеки підприємства, адже виробничі ризики будуть мінімізовані, система управління чітко сформована, а підприємство зможе виробляти та реалізовувати конкурентоспроможну продукцію.

Виходячи з того, що підприємства підлягають впливу зовнішнього середовища, існує опосередкована залежність між ступенем інноваційної активності регіону та суб'єктів, що функціонують у ньому. Доступність до інноваційного наукового продукту, місцеві та регіональні програми підтримки та розвитку інноваційного середовища, доступність до фінансового ресурсу та власне готовність та вмотивованість до інновацій забезпечують конкурентоспроможний та динамічний розвиток підприємств.

Здійснення підприємницької діяльності на сьогодні вимагає бути пристосованим до рин-

Таблиця 2. Структура інновацій у виробництві товарів, послуг, процесів у період 2016–2018 рр., %

Область		Вінницька	Дніпропетровська	Житомирська	Запорізька	Київська	Львівська	Одеська	Полтавська	Харківська	Херсонська	Черкаська
		Товари	2016 р.	31,6	23,1	28,1	50,0	30,3	34,3	23,8	17,3	26,7
	2018 р.	51,5	40,4	36,3	69,6	39,0	42,2	33,9	42,6	43,5	42,5	51,4
	Абсолютне відхилення	19,9	17,3	8,2	19,6	8,7	7,9	10,1	25,3	16,8	-1,5	-1,5
Послуги	2016 р.	11,4	11,3	6,7	11,6	13,6	5,3	3,8	5,5	7,6	10,0	8,8
	2018 р.	15,2	11,9	10,0	21,6	8,4	4,8	10,4	12,8	12,3	17,5	7,1
	Абсолютне відхилення	3,8	0,6	3,3	10	-5,2	-0,5	6,6	7,3	4,7	7,5	-1,7
Процеси	2016 р.	58,2	57,0	46,1	48,6	40,9	52,7	39,4	67,3	39,5	48,0	29,4
	2018 р.	42,4	55,6	47,5	49,6	51,9	50,8	35,7	39,4	42,4	55,0	17,1
	Абсолютне відхилення	-15,8	-1,4	1,4	1,0	11,0	-1,9	-3,7	-27,9	2,9	7,0	-12,3

Джерело: сформовано автором на основі даних [2].

кового середовища та бути інноваційно активним, націленим на розробку, використання і комерціалізацію техніко-технологічних результатів. Протягом останнього часу підприємства показують свою готовність до інноваційного розвитку і впровадження розробок, з кожним роком їх кількість зростає, ситуацію по окремих регіонах можна оцінити виходячи з представлених даних таблиці 1.

За даними таблиці у більшості регіонів економічна активність населення є високою у порівнянні з іншими областями країни. Аналіз показників свідчить про необхідність активізації впровадження новітніх технологій підприємствами. Проаналізувавши дані таблиці 1, можна сказати, що кількість підприємств, які активно займаються інноваційною діяльністю у

2016—2018 рр. у порівнянні з 2014—2016 рр. по країні збільшилася на 3078 або на 60,41%, це свідчить про позитивну динаміку, яка показує те що суб'єкти господарювання готові до ризиків, розуміють наскільки це є необхідним — впровадження нововведень у вдосконалення виробництва, технологічного процесу з метою здобуття якісно нової продукції (робіт, послуг) для задоволення споживчих потреб. У період 2016—2018 рр. лідерами по кількості підприємств, які активно здійснюють інноваційний розвиток, де спостерігається зростання є такі регіони: Вінницька область — 65,04 % у порівнянні з 2014-2016 рр., Дніпропетровська область — на 63,03 %, Запорізька — на 70,87 %, Київська — у 2 рази, Львівська — на 61,90%, Черкаська — на 91,36%, водночас Житомирська, Одеська, Полтавська, Харківська області показують зростання, але воно в порівнянні з іншими регіонами, які взяті для аналізу є менше майже у двічі. З аналізу даних видно, що кількість підприємств скорочується по впровадженню технологічних інновацій, у деяких областях зменшення сягає 28% у порівнянні з 2014—2016 рр.

Важливим аспектом інноваційної активності є аналіз структури інноваційного продукту, що впроваджується у виробництво (табл. 2).

Проаналізувавши частку підприємств за регіонами щодо впровадження інновацій відповідно до видів діяльності, з'ясовано що найбільший їх відсоток становить на товари, потім на процеси і на останньому місці послуги. З даних таблиці 2 видно, що за аналізований період частка підприємств, які впроваджують нововведення в товари, суттєво зросла в таких областях: Вінницька — на 19,9 %, Дніпропетровська — на 17,3 %, Запорізька — на 19,6 %, Полтавська — на 25,3 %, Харківська — на 16,8 %, у Херсонській та Черкаській областях прослідковується не значне, але скорочення на 1,5 %. В той же час частка впровадження інновацій в товари є такою, що дозволяє стверджувати про можливість радикально змінити ринок за рахунок витіснення попередників та виведення нових продуктів. Найвища частка підприємств за впровадженням інновацій в процеси у 2018 р. за регіонами була у Дніпропетровській області — 55,6%, Київській — 51,9 %, що на 11,0 % більше у порівнянні з 2016 р., Львівській — 50,8 %, Херсонській — 55,0 %, покращення на 7,0 % порівнюючи з 2016 р., однак цей відсоток все одно залишається доволі незначним, щоб дозволити істотно покращити рівень забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Введення нових технологій суб'єктами господарювання

в послуги має дуже низьку динаміку до зростання за регіонами, а по деяким вона взагалі негативна. Така ситуація свідчить про недостатню інформованість щодо існуючих технологій та можливості ринків, недовіру та небажання вкладати кошти в інновації, які пов'язані з послугами, тому, як наслідок, переорієнтація організацій з надання послуг на виготовлення товарів та диверсифікацію виробничих процесів.

Здійснення інноваційної діяльності для підприємства це шлях, який призводить до формування ефективної зворотної реакції та антикризової стратегії на всі ризики, з якими йому доводиться стикатися у ході ведення бізнесу: загроза втрати місця на ринку, тиск зі сторони стейкхолдерів, законодавчі обмеження та постійно змінні ринкові умови. Впровадження нововведень як єдиного джерела тривалого успіху для суб'єкта господарювання відкриває новітні можливості та створює такі конкурентні переваги, які спроможні зміцнити економічну безпеку та посилити її у довгостроковій перспективі, а це також забезпечить успішне функціонувати у цільовому ринковому сегменті. Тому для підприємства першочерговим завдання є стабільний та поетапний розвиток інноваційної діяльності на всіх рівнях, у межах всіх структурних підрозділах. Такий шлях сприятиме результативному економічному зростанню та створюватиме необхідні передумови для стійкого положення на конкурентному ринку. Отже, дуже важливо на сьогодні створити такі умови, які зможуть забезпечити стабільний розвиток інноваційної діяльності на підприємстві, тому як це є одним з основних факторів щодо формування його економічної безпеки та засобом до подальшої діяльності суб'єкта господарювання.

ВИСНОВОК

Інноваційна складова як фактор забезпечення економічної безпеки є надзвичайно важливою і в більшості випадків визначальною, бо створює перспективи розвитку підприємства у майбутньому. Тому без її наявності неможливо в повній мірі сформувати економічну безпеку суб'єктів господарювання. Стимулом для підтримки на належному рівні та зміцнення економічної безпеки підприємства є конкурентне середовище його функціонування, саме воно спонукає суб'єкт господарювання бути інноваційно та інформаційно обізнаним, наштовхує його на ризики, які призводять до отримання бажаного результату. Впровад-

ження інновації та подолання викликів, які стоять перед підприємством у процесі їх освоєння призводить до покращення матеріально-технічної бази, диверсифікації продукції, задоволення потреб споживачів, завоювання нових ринків, збільшення прибутковості та матеріального забезпечення працівників, формування технологічної незалежності, що у підсумку призводить до підвищення рентабельності та привабливості підприємства для інвесторів, які готові до фінансування саме цього бізнесу. Тому сьогодні і в перспективах на майбутнє економічну безпеку підприємства доцільно розглядати у тісній взаємодії з використанням досягнень інноваційної діяльності, адже ця умова в теперішніх реаліях є ключовою, яка призведе до отримання позитивних результатів.

Література:

1. Андрушків Б.М. Інноваційна політика / Б.М. Андрушків, Ф.В. Бортняк [та ін.]; за заг. ред. Б.М. Андрушківа. — Тернопіль: ТзОВ "Терно-Граф", 2012. — 483 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Кирилов Ю.Є. Агротехнопарки як інноваційний напрям конкурентоспроможного розвитку підприємств аграрного сектору / Ю.Є. Кирилов, В.Г. Грановська // Економіка АПК. — 2017. — № 6 — С. 65—73.
4. Кирилов Ю.Є. Концептуальні засади конкурентоспроможного розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації / Ю.Є. Кирилов. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. — 420 с.
5. Коюда О.П. Інноваційна діяльність: від оцінки привабливості до інвестиційного забезпечення / О.П. Коюда, В.Ф. Колесніченко. — Харків: ХНЕУ, 2009. — 276 с.
6. Коюда П.М. Ефективність інноваційної діяльності підприємств: теорія та практика: монографія / П.М. Коюда, І.А. Шейко. — Х.: ХНУРЕ, 2013. — 337 с.
7. Небава М.І. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. / М.І. Небава, Ю.В. Міронова. — Вінниця: ВНТУ, 2017. — 73 с.
8. Шарко М.В., Мешкова-Кравченко Н.В., Радкевич О.М. Економіка підприємства (частина 1): навч. посіб. / М.В. Шарко, Н.В. Мешкова-Кравченко, О.М. Радкевич. — Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. — 436 с.
9. Швиденко Г.О., Кузьомко В.М., Норіци-на Н.І. Економічна безпека бізнесу: навч. посіб. / [Г.О. Швиданенко, В.М. Кузьомко, Н.І. Норі-

цина та ін.]; за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. — К.: КНЕУ, 2011. — 511 с.

10. Blomsma, Fenna; Pieroni, Marina; Kravchenko, Mariia and other Developing a circular strategies framework for manufacturing companies to support circular economy-oriented innovation / Journal of Cleaner Production, Volume 241. — Dec 20, 2019.

References:

1. Andrushkiv, B.M. and Bortniak, F.V. (2012), Innovatsijna polityka [Innovation policy], TzOV "Terno-Hraf", Ternopil', Ukraine.
2. State Statistics Service of Ukraine (2019), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 20 Nov 2019).
3. Kyrylov, Yu.Ye. and Hranovs'ka, V.H. (2017), "Agrotechnology parks as an innovative area of competitive development of agr sector enterprises", Ekonomika APK, vol. 6, pp. 65—73.
4. Kyrylov, Yu.Ye. (2015), Kontseptual'ni zasady konkurentospromozhnoho rozvytku agrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Conceptual principles of competitive development of agrarian sector of economy of Ukraine in the conditions of globalization], OLDI-PLYuS, Kherson, Ukraine.
5. Koiuda, O.P. and Kolesnichenko, V.F. (2009), Innovatsijna diial'nist': vid otsinky pryvablyvosti do investytsijnoho zabezpechennia [Innovative activity: from the assessment of attractiveness to investment support], KhNEU, Kharkiv, Ukraine.
6. Koiuda, P.M. and Shejko, I.A. (2013), Efektyvnist' innovatsijnoi diial'nosti pidpryemstv: teoriia ta praktyka [Efficiency of innovative activity of enterprises: theory and practice], KhNURE, Kharkiv, Ukraine.
7. Nebava, M.I. and Mironova, Yu.V. (2017), Ekonomichna bezpeka pidpryemstva [Economic security of the enterprise], VNTU, Vinnytsia, Ukraine.
8. Sharko, M.V. Mieshkova-Kravchenko, N.V. and Radkevych, O.M. (2014), Ekonomika pidpryemstva (chastyna 1) [Enterprise Economics (Part 1)], OLDI-PLYuS, Kherson, Ukraine.
9. Shvydenko, H.O. Kuz'omko, V.M. and Noritsyna, N.I. (2011), Ekonomichna bezpeka biznesu [Economic security of business], KNEU, Kyiv, Ukraine.
10. Blomsma, F. Pieroni, M. and Kravchenko, M. (2019), "Developing a circular strategies framework for manufacturing companies to support circular economy-oriented innovation", Journal of Cleaner Production, vol. 241.

Стаття надійшла до редакції 27.11.2019 р.